

**Informácia z 9. zasadnutia Výboru pre primárnu prevenciu
Rady vlády Slovenskej republiky pre duševné zdravie**

9. decembra 2024 (pondelok), 13.00 h., online

Výbor pre primárnu prevenciu zasadal online formou.

➤ **1. Otvorenie a kontrola uznášaniaschopnosti výboru**

9 . zasadnutie Výboru pre primárnu prevenciu (ďalej len „výbor“) viedol predseda Výboru pre primárnu prevenciu Ján Gabura, generálny riaditeľ sekcie ľudských práv MPSVR SR.

Pri kontrole uznášaniaschopnosti výboru hneď v úvode zasadnutia bolo prítomných 15/20 členov výboru s hlasovacích právom. Výbor bol počas celého zasadnutia uznášaniaschopný.

➤ **schválenie návrhu programu zasadnutia**

Pred schvaľovaním programu bol z dôvodu neprítomnosti predkladateľa bodu č. 5 – Strategického plánu prevencie v oblasti duševného zdravia (A. Vršanský) tento bod vypustený a presunutý na ďalšie zasadnutie výboru.

Členovia výboru dostali priestor na uplatnenie pripomienok k programu.

Program bol jednomyseľne schválený.

Členovia výboru schválili program zasadnutia výboru (ZA 15, Proti Θ , Zdržal sa Θ).

2. Informácia Úradu komisára pre deti k téme: Aktuálne výzvy duševného zdravia detí

Uvedený bod programu bol zaradený na základe návrhu p. komisára pre deti p. Jozefa Mikloška, ktorý ho odprezentoval v power pointe formou prezentácie.

Spomenul, že 20. novembra 2024 bolo 100 rokov, čo sa budujú detské práva.

Spomenuté podnety sa týkali napríklad oblasti dodržiavania práv detí, ktoré sa ocitli v rodičovskom či v rovesníckom konflikte, alebo sa stali obeťami fyzického, psychického násilia, či šikany. Komisar riešil aj prípady fyzického násilia, sexuálneho zneužívania, či zanedbávania v domácom alebo inštitucionalizovanom prostredí. Podnety sa týkali tiež užívania látok HHC a HHC-P.

Taktiež diskutoval na výbore o problematike ohľadom duševného zdravia detí (úzkosti, depresie, samovraždy a i.). Podotkol, že veľmi dôležité je neustále komunikovať s deťmi.

Komisár pre deti p. Mikloško aj v roku 2024 realizoval viaceré aktivity. Opierali sa najmä o presadzovanie princípu zohľadňovania najlepšieho záujmu dieťaťa a systémový prístup k riešeniu problémov spojených s ochranou práv dieťaťa. Aj z výsledku výskumu názorov detí (Úradu komisára pre deti, 2022-2023) vyplynula potreba všestrannej podpory rodín, aby mohli naplniť svoje poslanie voči deťom, potreba ochrany detí pred rozpadom rodiny, pred chudobou a stratou bývania, násilím a šikanovaním, osobitne v online priestore, ale tiež pred

psychickými problémami, uvádza sa aj v Správe o činnosti komisára pre deti za rok 2023 (zdroj aj o.i. TASR, 5.11.2024).

Prítomným p. komisár pre deti odprezentoval podrobnejšie informácie k uvedenému bodu formou prezentácie k problematike aktuálnych výziev detí v súčasnej dobe, a to o.i. aj k téme vyňatia detí, k téme ohľadom rešpektovania názorov detí, záškoláctva, ohrozenia z internetu, k rodičovskej výchove, jednorodičovstvu, k téme ohľadom ochrany práv detí z marginalizovaných rómskych komunít.

Pri príležitosti stého výročia práv detí podotkol, že spoločnosti adresovali výzvu, aby sa rok 2025 stal rokom lepších vzťahov a aby sa deťom vytvorilo prostredie, v ktorom budú môcť zostať deťmi.

V rámci uvedeného bodu sa rozvinula diskusia.

P. Klimová položila otázku, či Úrad komisára pre deti má pripravené konkrétne ciele a míľníky a či pripravujú aj legislatívne zmeny v tejto oblasti.

P. Mikloško reagoval, že v tejto veci majú už konkrétne návrhy, ktoré sa budú snažiť rozpracovať a budú ich prezentovať na budúcich zasadnutia výboru. Diskutujúci sa zhodli, že veľkým problémom sú chýbajúce štatistiky a ich dostupnosť v tejto oblasti.

P. Klimová sa informovala u tajomníčky Rady vlády SR pre duševné zdravie p. Kanderovej na epidemiologickú štúdiu v gescii Ministerstva zdravotníctva SR, na čo p. Kanderová reagovala, že sa začína zber údajov vo vekovej kategórii 18+, zároveň budú oslovení aj zástupcovia Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR ohľadom dát v tejto veci. Ide o podrobnejšiu a komplexnejšiu štúdiu, ktorej výsledky budú dostupné v lete 2025 a budú využiteľné pre rôzne pracovné skupiny.

Podrobnejšie informácie budú prezentované na zasadnutí Rady vlády SR pre duševné zdravie, dňa 12.12.2024 na Ministerstve zdravotníctva SR, ktorého kľúčovou témou bude “duševné zdravie detí a mládeže”.

P. Matušková – zástupkyňa liečebných pedagógov informovala, že majú dostupnú databázu z oblasti primárnej prevencie, ktorú vedia dodať.

Členovia výboru boli oboznámení s uvedenou informáciou a zobrali ju na vedomie (ZA 15, Proti 0, Zdržal sa 0).

3. Poradne komplexnej pomoci v kontexte prevencie duševného zdravia (Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR)

Bod programu bol zaradený na základe návrhu Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR; uvedený bod programu uviedla p. riaditeľka odboru stratégie a koordinácie rodinnej politiky MPSVR SR Lucia Vlasáková.

MPSVR SR si uvedomuje potrebu systematického riešenia a prevencie duševného zdravia, preto pripravilo **NP Sieť odborného poradenstva tzv. Poradne komplexnej pomoci/PKP/**. Tento projekt bol schválený 3.10.2024 Monitorovacím výborom EK so začiatkom implementácie 01/2025 a dobou realizácie 31 mesiacov.

Hlavným cieľom Poradne komplexnej pomoci bude prispieť k riešeniu prevencie duševných chorôb, posilnenia vzťahov v rodine, medzigeneračnej komunikácii a komplexného riešenia problémov s dlhmi utvorením podmienok pre rozvoj poskytovania odborného, najmä psychologického, sociálneho, ekonomického a právneho poradenstva.

Špecifickými cieľmi sú zefektívnenie systému **poskytovania bezplatných komplexných poradenských služieb** a vytvorenie funkčnej siete pomoci prostredníctvom 46 PKP, cez výkon odborných činností aj formou poskytovania poradenstva v prirodzenom prostredí klienta a riešení problémov v rodine, manželstve, medziľudských vzťahoch a s dlhmi spoločným „in house“ prístupom a cez rozšírenie existujúcich odborných činností poskytovaných rodinám s dieťaťom so zdravotným znevýhodnením o sprevádzanie ľuďmi s osobnou skúsenosťou tzv. PEER Poradenstvo.

PKP počítajú s tímom odborníkov, multidisciplinárnym tímom (407) ktorých skladba by mala byť rovnako zachovaná v každej poradni, avšak počet psychológov a právnikov sa bude líšiť v závislosti od demografických a geografických ukazovateľov.

Počet oby- vateľov	Počet po- radní	Psycho- lóg	Práv- nik	Eko- nóm	Sociálny pracov- ník	Terénny konzul- tant	Koordiná- tor	Front of- fice
Do 100 000	22	44	22	22	22	22	22	22
Do 200 000	19	57	20	19	19	19	19	19
200-300 000	3	12	6	3	3	3	3	3
Nad 300 000	2	10	6	2	2	2	2	2
Počet od- borníkov	46	123	54	46	46	46	46	46

Celkovo bude v rámci PKP pôsobiť 123 psychológov, 54 právnikov, 46 sociálnych pracovníkov, 46 terénnych konzultantov, 46 poradcov v oblasti riadenia financií, 46

koordinátorov, 46 pracovníkov prvého kontaktu a sprievodcovia s osobnou skúsenosťou podľa potreby v danom okrese.

Počas implementácie NP **dôjde k legislatívnemu zakotveniu PKP, resp. rodinno-poradenského systému** v druhom kvartáli 2026, čo prispeje k stabilizácii PKP ako takých a ku kontinuálnemu pokračovaniu poskytovania služieb PKP aj po ukončení NP.

Očakávame, že NP prispeje k zmene celkovej životnej situácie ohrozených rodín na Slovensku, pričom z dlhodobého hľadiska bude mať dopad na zvýšenie počtu rodín a jednotlivcov, ktorí sú schopní riešiť svoje problémy svojpomocne a neupadať opätovne do kríz a rozpadu rodín. Touto záchrannou sieťou **pomoci chceme, aby každá rodina na Slovensku vedela, že v prípade zložitej situácie sa má kde obrátiť, a že jej bude poskytnutá komplexná pomoc a podpora, či už v oblasti problémov s dlhmi, sociálneho vylúčenia, medzigeneračnej komunikácie, duševného zdravia, rodinných zručností** ale aj riešenia krízových situácií spojených s chudobou, ale aj zdravotným znevýhodnením.

V rámci uvedeného bodu sa rozvinula diskusia.

Členovia výboru boli oboznámení s uvedenou informáciou a zobrali ju na vedomie (ZA 15, Proti θ , Zdržal sa θ).

4. Možnosť prepojenia a koordinácie činnosti pracovnej skupiny k prevencii duševného zdravia (Ministerstvo zdravotníctva SR) a pracovnej skupiny k duševnému zdraviu (Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR) – podnet podpredsedu výboru V. Križa

Bod programu uviedol p. podpredseda výboru Viktor Križo.

Podotkol, že na Slovensku pôsobí množstvo platforiem a pracovných skupín, ktoré sa venujú téme duševného zdravia a tu uviedol, že by bolo potrebné zefektívniť ich činnosť, ich prepojenie, prípadne zlúčenie.

Navrhol hľadať možnosť prepojenia a spolupráce Výboru pre primárnu prevenciu s pracovnými skupinami v oblasti duševného zdravia na Ministerstve zdravotníctva SR a na Ministerstve školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR.

V nadväznosti na uvedené predseda výboru navrhol, že v prvom kvartáli roka 2025 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zorganizuje koordinačné stretnutie za účasti zástupcov Výboru pre primárnu prevenciu a zástupcov uvedených pracovných skupín za účelom zadefinovania priorít a plánov činností v oblasti duševného zdravia.

P. Križo požiadal o poskytnutie informácií o prípadných ďalších pracovných skupinách pôsobiach v oblasti duševného zdravia.

P. Kanderová v tejto súvislosti hovorila o potrebe komunikácii a zdieľania informácií medzi rezortami a jednotlivými pracovnými skupinami aj s ohľadom na Národný program duševného zdravia a akčný plán.

Predseda výboru uviedol, že budúci rok 2025 bude Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR aktualizovať strategické dokumenty, napr. Národný program aktívneho stárnutia, Národný program rozvoja životných podmienok OZP, ktoré sa budú dotýkať aj oblasti témy duševného zdravia. V polovici budúceho roka 2025 by bolo vhodné zorganizovať koordinačné stretnutie na úrovni predsedov výborov RVDZ, ako aj členov výborov k NPDZ a akčnému plánu NPDZ za účelom oboznámenia sa s jednotlivými aktivitami a úlohami vyplývajúcimi z uvedených dokumentov.

V rámci uvedeného bodu sa rozvinula diskusia.

Členovia výboru boli oboznámení s uvedenou informáciou a zobrali ju na vedomie (ZA 15, Proti θ , Zdržal sa θ).

6. Možnosti prepojenia kampaní v oblasti duševného zdravia v jednotlivých rezortoch (V. Križo)

Tento bod programu navrhol zaradiť p. podpredseda výboru Viktor Križo.

Zameral sa na obsahovú stránku informačných kampaní v oblasti duševného zdravia, hovoril o množstve kampaní s negatívnym obsahom, o tom, že poukazovanie na patologické javy neprináša v spoločnosti potrebnú prevenciu. Poukazovanie na patologické javy môže priniesť však úplne opačný efekt. Súčasnú kampane sú prevažne o strachu.

Kampane neprinášajú motiváciu v pozitívnom slova zmysle.

Predseda výboru p. Gabura navrhol riešiť na úrovni Rady vlády SR pre duševné zdravie otázku kampaní, ich zmapovania a hovoril o potrebe zosumarizovania odporúčaní, ako v jednotlivých kampaniach postupovať.

V rámci uvedenej diskusie p. Klimová poznamenala, že naozaj nemáme prehľad o prebiehajúcich kampaniach. Položila otázku, či Rada vlády SR pre duševné zdravie môže ovplyvniť negatívnu kampaň, v prípade, že ju zachytí.

V rámci uvedeného bodu sa rozvinula diskusia.

P. podpredseda výboru p. Križo opätovne zdôraznil problém v komunikácii s Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násillia na deťoch a jeho riaditeľkou p. M. Vargovou, ktorá dlhodobo nespokupracuje, odmieta chodiť na

stretnutia a nekomunikuje. Opätovne požiadal p. predsedu výboru o vykonanie nápravy v tejto veci. Predseda výboru prisľúbil riešenie situácie.

Výbor pre primárnu prevenciu odporúča Rade vlády SR pre duševné zdravie prijať uznesenie že Rada vlády SR pre duševné zdravie poveruje Výbor pre primárnu prevenciu vypracovať odporúčania pre tvorbu preventívnych kampaní v oblasti duševného zdravia.

Členovia výboru boli oboznámení s uvedenou informáciou a zobrali ju na vedomie a zároveň bolo k tomuto bodu programu prijaté uznesenie č. 33 zo dňa 9. decembra 2024 (ZA 15, Proti 0, Zdržal sa 0).

Ref.: uznesenie Výboru pre primárnu prevenciu č. 33 zo dňa 9. decembra 2024

7. Informácia k téme duševného a neurovývinového zdravia detí raného veku a ich rodičov

Tento bod programu navrhla zaradiť p. Oľga Matušková, zástupkyňa liečebných pedagógov.

V rámci uvedeného bodu sa rozvinula diskusia o možnostiach využitia nevyčerpaných finančných prostriedkov Rady vlády SR pre duševné zdravie určených na propagáciu na podporu mediálnej a printovej kampane už hotových materiálov.

P. Matušková informovala, že sekcia riadenia programov EÚ MPSVR SR je gestorom tvorby výzvy Národného projektu informačná kampaň na zvyšovanie povedomia verejnosti o vybraných sociálnych témach.

18. 12.2024 sa má tento projekt schvaľovať; členovia výboru a p. podpredseda výboru vyjadrili značné výhrady voči uvedenému projektu. P. podpredseda výboru p. Križo, ako člen komisie cieľa IV. bude trvať na prepracovaní uvedeného projektu.

Výbor pre primárnu prevenciu odporúča Rade vlády SR pre duševné zdravie zorganizovať k Národného projektu Informačná kampaň na zvyšovanie povedomia verejnosti o vybraných sociálnych témach konzultáciu s členmi Rady vlády SR pre duševné zdravie a s jednotlivými členmi výborov Rady vlády SR pre duševné zdravie.

Členovia výboru boli oboznámení s uvedenou informáciou a zobrali ju na vedomie a zároveň bolo k tomuto bodu programu prijaté uznesenie č. 34 zo dňa 9. decembra 2024 (ZA 15, Proti 0, Zdržal sa 0).

Ref.: uznesenie Výboru pre primárnu prevenciu č. 34 zo dňa 9. decembra 2024.

9. Rôzne

V rámci bodu Rôzne vystúpil p. Chmelár v zastúpení za p. Popperovú zástupkyňu z centier pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie s poukázaním na nedostatky systému podpory dieťaťa v riziku.

V tejto súvislosti poukázal na absenciu spolupráce s Národným koordináčnym strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch, ktoré považuje za kľúčový subjekt v uvedenej oblasti.

Zapojil sa aj podpredseda výboru p. Križo, ktorý poukázal na potrebu medzirezortného vzdelávania či už odborníkov a zástupcov sociálnej kurately a členov PZ pri aktivitách vykonávaných na školách a pri práci s deťmi.

Predseda výboru p. Gabura navrhol zaradiť problematiku otázky vzdelávania odborníkov a tému prístupu sociálnoprávej ochrany detí a sociálnej kurately pri riešení detí v riziku na ďalšiu zasadnutie výboru.

Na záver zasadnutia predseda výboru p. Gabura a p. generálny riaditeľ sekcie ľudských práv MPSVR SR poďakoval prítomným za pozornosť, za všetky ich prínosné podnety a príspevky, ktoré odzneli na výbore.

Zároveň všetkým zaželal príjemné prežitie vianočných sviatkov v kruhu svojich blízkych.

Schválil, dňa 9. decembra 2024

JUDr. Ján Gabura, PhD. v.r.
predseda Výboru pre primárnu prevenciu
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR